

πέρατι τοῦ παιγνιδίου, οἱ ὑπάλληλοι δίδουσι εὐθύνας τῶν πεπραγμένων εἰς τὸν διευθυντὴν τῆς Ἑταιρίας. Τότε ἄρχεται ἡ μεγάλη ἐργασία ἡ διαρκοῦσα πολλὰς ὥρας τῆς νυκτός, ἐνίοτε δὲ μέχρι πρωῶας. Μελετῶσι τὴν ἱστορίαν τῶν ἀριθμῶν, ἐξελέγγουσι τοὺς συχνότερον κληρωθέντας, ὡς καὶ τοὺς μὴ κληρωθέντας παντάπασιν. Ἐτοιμάζουσι τὴν ἔφοδον διὰ τὴν ἐπαύριον. Ἀκούει τις τοὺς διευθυντὰς τῶν ἑταιριῶν τούτων λέγοντας ἐν πάσῃ σπουδαιότητι ὅτι προτιμῶσι νὰ ἐργάζωνται τὸ πρῶτὸ πρὸς ἐξέλεξι τῶν ἀριθμῶν τούτων, διότι τὴν πρωΐαν ἔχουσι, καθαρωτέρας τὰς ιδέας των. »

Τοιαῦται εἶνε αἱ πρώτισται βιομηχανίαι αἱ ἐν τῷ χαρτοπαικτεῖῳ ἐξασκούμεναι, παραλειπομένης ἐνοεῖται τῆς τῶν κυφῶν τῶν ἐνοικιαζομένων ὅπως φέρωσι τὴν τύχην, τῆς τῶν κοπτριῶν τῶν παιγνιοχάρτων, αἵτινες ἐκλιπαροῦσι δωρεάν τινὰ τῶν κερδαινόντων, τῆς τῶν προφητεούντων τοὺς μέλλοντας νὰ κληρωθῶσιν ἀριθμοὺς κτλ. κτλ. Ἄλλ' ἐκτός τοῦ χαρτοπαικτείου ἐξασκεῖται σπουδαιότερα καὶ ἐπικερδιστέρα πασῶν τῶν ἄλλων βιομηχανία, ἡ τῶν δανειστῶν καὶ δανειστριῶν. Ὅλοι οἱ θεράποντες τῶν ξενοδοχείων, τῶν καφενειῶν ἀνεξαιρέτως, δανεῖζουσι ἐπὶ ἐνεχύρῳ ὄρολογίων, κοσμημάτων κτλ. ποριζόμενοι κέρδη πολλῷ ὑπέρτερα τῶν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν. Οἱ τοκογλύφοι οὗτοι δανεῖζουσι ἐπὶ τόκῳ 20 φράγκων τὴν ἡμέραν ποσὸν 1000 φρ. τουτέστιν ἐπὶ τόκῳ 730 % ! Καὶ δὲν καταναγκάζουσι τοὺς παίκτας, ἂν θέλουσι ἄς δανεισθῶν ὑπὸ τοιοῦτους ὄρους. Φεῦλ συνθηθέστατα δανεῖζονται οὗτοι ἐμπιστευόμενοι εἰς αὐτοὺς τὴν ἐσχάτην ἐλπίδα των. Λέγεται δ' ὅτι προτιμότεροι πάλιν εἶνε οἱ ἄρρενες τοκογλύφοι τῶν θηλέων. Αὐταί, ὅπως οἱ καθηγηταὶ τῆς βουλέτας ἠγόρασαν ἀκριβὰ τὴν πείραν αὐτῶν πᾶσαι σχεδὸν διήλθον εὐδαιμόνας ἡμέρας ἄλλο μετερχόμεναι ἐπάγγελμα. Ἄλλ' ἐσωρεύθησαν τὰ ἔτη, καὶ τὰ πάντα ἀπέπτυσαν ἐφ' ὃ ἀγρίαν τινὰ ζηλοτυπίαν τρέφουσι κατὰ παντὸς ὅτι ὠραῖον καὶ νέον καὶ εὐτυχές. Γίνονται τραπεζίτιδες καὶ ὅπως ἐκδικηθῶσι καὶ ὅπως πλουτήσωσιν. Ἄρρητον δ' αἰσθάνονται ἡδονὴν ἀπογυμνοῦσαι δυστυχεῖς παικτρίας, πρὸ πάντων ἂν εἶνε ὠραῖαι, τῶν ἀδαμάντων, τῶν μαργαριτῶν, τῶν ἐνωτίων αὐτῶν, παντὸς κοσμήματος ἀφαιρουμένου ἐν πρὸς ἐν ἐκ τῶν κεφαλῶν ἢ τῶν περικαλῶν τραχήλων των καὶ καταπίπτοντος εἰς τὸ βάραθρον ἐκεῖνο τῆς τοκογλυφίας· διότι πολλάκις γυναικες ὑπὸ τῆς μανίας τοῦ παιγνιδίου παραφερόμεναι ἐξέρχονται ἄλλοφρόνως ἐκ τῆς αἰθούσης τοῦ χαρτοπαικτείου καὶ τρέχουσαι παραδίδουσι εἰς τὰς ἀπλήστους τῶν θηλέων τοκογλύφων χεῖρας τὰ κοσμήματα αὐτῶν. Ἦσαν ἱκαναὶ νὰ παίξωσι τοὺς πῖλους των, τὰς ἐσθῆτάς των, καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς χιτῶνάς των, ἂν μὴ ἡ αὐστηρὰ

ἀστυνομία τοῦ Μόντε-Κάρλο ἀπηγόρευε τοῦτο. Οἱ ἄνδρες ἐνεχυριάζουσι τὰ ὄρολόγια των, τὰ κομβία τῶν περιχειρίδων των, τὰς καρφίδας τοῦ περιλαίμιου των. Ἐν τινι ἀγορᾷ τοιούτων πραγμάτων ἐξετέθησάν ποτε εἰς πώλησιν 1,560 περίπου καρφίδες περιλαίμιων. Αἱ χεῖρες τῶν καταστραφέντων ἐν τῷ παιγνιδίῳ εἶχον ἀποσπάσει αὐτὰς ὅπως ρίψωσι τὸν ὑπὲρ τῶν ὄλων κύβον.

Ταῦτα πάντα εἶνε βεβαίως ἀξιοκατάκριτα καὶ εἶνε εὐνόητος τῶν ἠθικολόγων ἡ ἀγανάκτησις κατὰ τοῦ καταγωγίου τούτου τῶν τυχηρῶν παιγνιδίων. Ἄλλὰ τοιοῦτοι οἱ ἄνθρωποι. Τάλλα καὶ ἀλλαχόθι παιγνιδιά εἰσιν ὁμοίως ἀξιόμειπτα καὶ ἴσως αἱ χρηματιστικαὶ ἐπιχειρήσεις, αἵτινες τοσαύτας κατέστρεψαν τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη οἰκογενεῖας εἰσὶ πολλῷ κακοηθέστεραι τῶν ἐν τῷ χαρτοπαικτεῖῳ τοῦ Μόντε-Κάρλο τυχηρῶν παιγνιδίων.

(Gabriel Charmes)

... K.

Ο JENNER

ΚΑΙ Ο ΕΝΔΑΜΑΛΙΣΜΟΣ

Ἵπάρχουσιν ὀλίγοι προνομιῶχοι ἀληθῶς ὑπάρξεις, εὐτυχήσασαι νὰ κατορθώσωσι μέγα τι ἔργον ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ δόξα τῶν μακαρίων τούτων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εὐεργετῶν εἶνε τόσῳ μᾶλλον ἀξιόζηλευτος, ὅσῳ οὐδεμία ἀνάμνησις ὀδυνηρὰ συνδέεται πρὸς ταύτην. Μεταξὺ τῶν μεγάλων τῆς ἀνθρωπότητος εὐεργετῶν ἔσοχον κατέχει θέσιν ὁ ἄγγλος Edward Jenner, ὁ ἐνδοξος ἰατρός ὁ ἀνακαλύψας τὴν δαμαλίδα. Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Berkeley ἐν τῇ κομητείᾳ τῆς Gloucester τὴν 17 Μαΐου 1749. Ἔσχε διδασκάλους ἑαυτοῦ εἰς τὴν ἰατρικὴν τέχνην τὸν διακεκριμένον χειρουργὸν Sudbury καὶ τὸν διάσημον φυσιολόγον Ἰωάννην Hunter. Ἐργατέστη ἐν τῇ γενετείᾳ αὐτοῦ πόλει, ἔνθα ἀπησχόλει τὸν χρόνον τὸν ἀπολειπόμενον αὐτῷ ἐκ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματός του εἰς μελέτας ἀφορώσας εἰς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν καὶ εἰς τὴν παθολογικὴν ἀνατομίαν. Ἐδημοσίευσεν δὲ ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων παρατηρήσεις (ιδίως περὶ ὀρνιθολογίας), αἵτινες ἤθελον ἐπαρκέσει ὅπως διαφημίσωσι τὸν συγγραφεὰ διὰ τὴν πρωτότυπον αὐτῶν ἀξίαν, ἐὰν μὴ ἐξηλείφετο οὕτως εἰπεῖν ἡ ἀξία αὐτὴ ὑπὸ τῆς φήμης τῆς μεγάλης ἀνακαλύψεως, ἥτις ἀναγκασίως ἐπεσκίασε πᾶν ἄλλο ἔργον αὐτοῦ.

Ὁ Jenner μεγάλως ἀλλὰ καὶ δικαίως ἐδοξάζετο διὰ τὴν ἀνακάλυψιν καὶ τὴν διάδοσιν τῆς δαμαλίδος. Ἡ μεγάλη αὕτη ἀνακάλυψις ἐγένετο τῷ 1776 ἐν Berkeley, ἀλλὰ κυρίως ἐγνώσθη αὕτη λεπτομερῶς τῷ 1796, ἀφοῦ ἐβεβαίωσαν αὐτὴν πλείστα πειράματα καὶ παρα-

τηρήσεις. Καί κατ' ἀρχάς μὲν ἐπολεμήθη ὁ ἐνδαμαλισμὸς ὑπὸ τῶν προλήψεων, ἐπὶ τέλους ὁμῶς ἐξετιμήθη κατ' ἀξίαν. Ὁ Jenner ὑπῆρξεν ἀρκούντως εὐτυχής, ὅπως ἴδῃ τὴν πρακτικὴν τοῦ ἐνδαμαλισμοῦ διαδιδόμενὴν καθ' ἅπασαν τὴν ὑφήλιον. Ἀνεδείχθη δὲ λίαν ἀφιλοκερδής, ὡς ἀληθῶς σοφὸς καὶ φιλόανθρωπος ἀνὴρ, διότι ἐδημοσίευσεν ἀνακάλυψιν ἧς ἡ μυστικότης ἠδύνατο νὰ προσπορίσῃ αὐτῷ μεγάλα κέρδη. Διὰ ταῦτα ἐδέχθη τὴν ἐκδήλωσιν τῶν σεβασμάτων τῶν συμπολιτῶν του καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀγγλικοῦ παρλαμέντου ἀμοιβὴν εἰκοσακισχιλίων λιρῶν στερλινῶν.

Ὁ Jenner ἀπέβιωσε τὴν 26 ἰανουαρίου 1823. Τὸ πρῶτον αὐτοῦ πόνημα περὶ δαμαλίδος ἐδημοσίευσεν τῷ 1798. Κατόπιν δὲ δι' ἄλλεπαλλήλων δημοσιεύσεων τῷ 1799, τῷ 1800 καὶ τῷ 1801, συνεπλήρωσε τὰς περὶ δαμαλίδος παρατηρήσεις του. Σῶζονται δὲ καὶ τινὰ χειρόγραφα αὐτοῦ.

Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος μέχρι σήμερον ἡ πεῖρα ἐκύρωσε τὴν ἔκτακτον ἀξίαν τοῦ πρὸς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα εὐεργετήματος τοῦ Jenner. Αἱ ἐπιδημιαὶ τῆς εὐλογίας ἠλαττώθησαν οὐσιωδῶς εἰς τὰς πεπολιτισμένας κοινωνίας, ἐγένετο δὲ σπανιωτάτη ἡ ἐμφάνισις τῆς ἀσθενείας ταύτης εἰς τὰς ἀνωτέρας κοινωνικὰς τάξεις, ἐνθα ἐφαρμύζονται τακτικώτερα ὁ ἐνδαμαλισμὸς καὶ ὁ ἀναδαμαλισμὸς, διότι ἡ προφυλακτικὴ δύναμις τῆς δαμαλίδος εἶνε προσωρινή· δέον ἐπομένως μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινὸς νὰ ἐπαναλαμβάνηται ἡ εἰσαγωγή αὐτῆς εἰς τὸν ἀνθρώπινον ὄργανισμὸν. Ὑπενθυμιζόμεν ἐνταῦθα, ὅτι ἐνδαμαλισμὸς ὀνομάζεται ἡ δι' ἐνοφθαλμίσσεως μετὰδοσις παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ νόσου ἀπαντώσεως εἰς τὸ βόειον γένος. Ὁ Jenner παρετήρησεν, ὅτι οἱ εἰς τὴν περιποίησιν καὶ εἰς τὴν ἀμειλίαν τῶν ἀγελάδων ἀσχολούμενοι, ἐπαρουσίαζον εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐξάνθημα προσόμοιον τῷ ἐν τοῖς μαστοῖς τῶν ζώων τούτων παρατηρουμένῳ, ὅτι δὲ συγχρόνως οὗτοι ἐφαίνοντο ἀπηλλαγμένοι κατὰ τὰς ἐνοσηπτούσας ἐν τῷ τόπῳ ἐπιδημίας τῆς εὐλογίας. Αἱ παρατηρήσεις αὗται ἐχρησίμευσαν ὡς κυρία ἀφετηρία πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ ἐνδαμαλισμοῦ. Ὅτι τυχαίως συνέβαινεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους, ὁ Jenner ὑπέβαλεν εἰς τὸν πειραματισμόν. Λαμβάνων οὗτος διὰ τῆς αἰχμῆς νιστερίου ἐκ τῶν φλυζακίων τῶν ἐπὶ τῶν μαστῶν τῶν ἀγελάδων ἀναπτυσσομένῳ ἐλαχίστην ποσότητα λύμφης, εἰσήγεν αὐτὴν ἐν τῷ δέρματι τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι, μετὰ διάστημα τριῶν ἢ τεσσάρων ἡμερῶν, ἐν ᾧ σημεῖφ εἶχεν ἐναποτεθῆ ἡ λύμφη αὕτη ἀνεπτύσσετο φλυζάκιον, καθ' ὅλα προσόμοιον τῷ ἐπὶ τοῦ μαστοῦ τῆς ἀγελάδος φλυζακίῳ ἐκεῖνῳ, ἐξ οὗ ἡ λύμφη ἐλήφθη. Ἡ λυμφικὴ δὲ αὕτη οὐσία ἡ ἐν τῷ φλυζακίῳ τοῦ ἀνθρώπου παραχθεῖσα,

μεταδιδόμενη διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου εἴτε εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἴτε εἰς τὴν ἀγελάδα, τὸ αὐτὸ σταθερῶς ἐδίδεν ἀποτέλεσμα. Ὁ δὲ ἄνθρωπος ὁ τὴν δοκιμασίαν ταύτην ὑποστάς, τὴν αὐτὴν ἐπαρουσίαζεν ἀνοσίαν, ἥτοι τὴν ιδιότητα νὰ μὴ προσβάλληται ὑπὸ εὐλογίας κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐπιδημιῶν ταύτης, ἣν καὶ οἱ ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τῶν ἀγελάδων εἴτε τυχαίως εἴτε τεχνητῶς ἐνοφθαλμίζόμενοι.

Ἐν Ἑλλάδι ἡ πρακτικὴ τοῦ ἐνδαμαλισμοῦ εἰσήχθη ἀπὸ τοῦ 1801 τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Ἀρχοντος τῆς Ὑδρας Γεωργίου Βούλγαρη. Κατὰ τὰ τελευταῖα ὁμῶς ταῦτα ἔτη ἐνέσκηψε καθ' ὅλον τὸ κράτος ἐπιδημία εὐλογίας, πολλὰ ποιήσασα μέχρι τοῦδε θύματα, διότι ὁ ἐνδαμαλισμὸς καὶ ὁ ἀναδαμαλισμὸς δὲν γίνονται τακτικῶς καὶ ὡς δεῖ ἐλλεῖψει μέσων, τὰ ἅποια μόνη πεφωτισμένη διοικητικὴ πρόνοια δύναται νὰ παρασκευάσῃ καὶ νὰ ἐφαρμόσῃ.

Η ΕΝΔΕΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Ἡ ἐνδεία ἐν Παρισίοις ἔχει διπλὴν ἐστίαν· ἡ εὐρίσκεται ἐν τῷ Ἄστει περὶ τὸ Πάνθεον καὶ τὸ ἐργοστάσιον Gobelins, ὅπου ἐπὶ ἐπτὰ κατοικίων ὁ εἰς εἶνε πένης καὶ ὅπου ἐντὸς στρατῶνων ἐξ ἐξ καὶ πλέον πατωμάτων κατοικοῦσιν ἐνίοτε 200—300 οἰκογένειαι καὶ κοιμῶνται ἐν ἐκάστη κλίνῃ κατὰ μέσον ὄρον τρία ἄτομα· ἡ εὐρίσκεται εἰς τὰς ἐτοιμοβόβους οἰκίας τῶν προαστείων. Ἐνταῦθα εἰς τὴν Cité Dorée, τὴν ἔδραν τῶν βακοςυλλεκτῶν, τὴν Cité Grand, Cité du Marn, κτλ. ὑπάρχει ἡ φοβερωτέρα ἔδρα τῆς πενίας, ὅπου ὀκνηρία καὶ ἀνηθικότης μετὰ χρονικῶν ἐπιδημιῶν ἐπικρατοῦσι. Συνήθως οἰκογένεια ἐργατῶν συνίσταται ἐκ 4 προσώπων, ἀνδρὸς, γυναικὸς καὶ δύο τέκνων. Πρὸς κατοικίαν, ἐνδυμασίαν καὶ τροφὴν ἀναγκαιοῦσι 5 φράγκα καθ' ἐκάστην, ἀλλὰ τὰ 1800 ταῦτα φράγκα κατ' ἔτος οὐδὲ ὑπὸ τοῦ εἰκοστοῦ μέρους τῶν ἐν Παρισίοις ἐργατῶν κερδίζονται. Ὑπάρχουσι μὲν ἡμερομίθια ἐξ 6—7 φράγκων, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ 6 ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος δύναται τις νὰ ἐργάζηται, πρέπει δὲ νὰ τρώγῃ καὶ τὰς ἐπτὰ. Οἱ ἐργάται, οἱ κάλλιον μισθοδοτούμενοι εἶνε οἱ χρωματισταὶ οἰκοδομῶν (peintres en bâtiments) λαμβάνοντες ἐπτὰ φράγκων ἡμερομίθιον· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐργασία τῶν διαρκεῖ μόνον ἀπὸ Ἀπριλίου μέχρι Σεπτεμβρίου, δὲν δύναται νὰ κερδήσωσιν ἢ τὸ πολὺ 1400 φρ. τὸ ἔτος. Πόσον δεινοτέρα εἶνε ὁμῶς ἡ θέσις τῆς πλειονότητος ἥτις, ἐν ᾧ ἔχει τὰς αὐτὰς ἀνάγκας καὶ ὑποχρεοῦται νὰ πληρῶνῃ τοὺς αὐτοὺς φόρους, εἰς 250 κατὰ μέσον ὄρον ἐργασίμους ἡμέρας κερδίζει μόνον 900 φρ., εἰς ἃ δύναται τις νὰ προσ-